

Ukázka výukové aktivity s částečně odlišným vzdělávacím obsahem souvisejícím se zohledněním individuálních schopností žáků s LMP a dosahováním odlišné úrovně očekávaných výstupů.

Autor: Mgr. Simona Šedá

Vzdělávací obor	Člověk a jeho svět
Tematický okruh	Místo, kde žijeme
Očekávaný výstup z RVP ZV (1. období)	ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření	ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy

Aktivita je určena pro 1. období 1. stupně základní školy a je zaměřena na rozvoj schopnosti orientace v žákům důvěrně známém prostředí okolí jejich bydliště a okolí školy. Současně jsou rozvíjeny také dovednosti související s bezpečným pohybem v daném prostoru a schopnost uvědomit si a pojmenovat riziková místa. Aktivitu je vhodné doplnit vycházkou do okolí školy, při níž by učitel měl žáky upozornit na to, že některé nebezpečné situace sice předvídat můžeme (např. přecházení frekventované silniční komunikace bez světelné signalizace), je však třeba všimnout si i aktuálních dočasných omezení na známé trase a přiměřeně na ně reagovat (výkopové práce na chodníku apod.).

Vzdělávací cíle:

Žáci

- pojmenují základní orientační body při cestě do školy;
- zanesou základní orientační body do jednoduchého plánu obce nebo její části (jen žáci bez přiznaných podpůrných opatření);
- označí místa, která podle nich mohou být nebezpečná;
- zdůvodní, proč vyznačená místa považují za riziková.

Realizace aktivity:

I. Motivační část

Forma: skupinová práce

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: plán obce, záznamový list s otázkami pro každou skupinu, psací potřeby

Učitel rozdělí třídu na skupiny po 3 – 4 žácích. Každá skupina si zvolí svého mluvčího. Poté obdrží plán obce a zadání úkolu. Skupina má za úkol během 7 minut odpovědět na následující otázky:

Co obrázek znázorňuje?

K čemu nám může být dobrý?

Viděl už někdo z vaší skupiny podobný obrázek? Kdy a kde?

Po uplynutí stanoveného časového limitu vyzve učitel postupně jednotlivé mluvčí, aby ostatním žákům sdělili, k čemu skupina dospěla. Zásadní postřehy skupin zapisuje učitel nebo vybraní žáci na tabuli.

Metodická poznámka: V této fázi vyučovací hodiny pracují žáci s LMP společně s ostatními žáky. Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření z RVP ZV sice na konci 1. období požadavek na orientaci v plánu obce nezahrnuje, pochopení základního principu znázornění zemského povrchu nebo jeho části prostřednictvím plánů však může těmto žákům usnadnit dosažení závazného očekávaného výstupu týkajícího se orientace na mapě České republiky ve 2. období.

II. Orientační body

Forma: samostatná práce

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: fixy, volné kartičky, sada kartiček s obrázky základních orientačních bodů obce (např. základní škola, obecní úřad, park, kostel, náměstí, sportovní stadion, hřbitov) pro žáky s LMP

Učitel požádá žáky, aby si připomněli svou ranní cestu do školy a na tři volné kartičky nakreslili 3 nejdůležitější orientační body obce, kolem kterých cestou do školy procházejí nebo projíždějí. Protože na splnění úkolu mají jen omezený čas (3 minuty na každou kartičku), je třeba, aby kresba byla jednoduchá a přitom znázorňovala dané místo co nejvýstižněji.

Metodická poznámka: S ohledem na odlišnou úroveň požadovaného výstupu pro žáky s LMP, je žádoucí zohlednit jejich individuální schopnosti a upravit jim zadání úkolu např. tak, aby z předložené sady vybrali ty kartičky, které zobrazují budovy či místa, které cestou do školy míjejí, či aby vybrali obrázky objektů v blízkosti školy. Sadu kartiček s obrázky může s využitím fotografií připravit učitel, nebo je mohou předem nakreslit žáci sami.

III. Orientace v blízkém okolí

Forma: samostatná práce

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: plán obce pro každého žáka, psací potřeby, kartičky se směrovými šipkami, kartičky s nápisy „domov“ a „škola“, kartička s červeným vykřičníkem

Učitel rozdá žákům plán obce a požádá je, aby nejprve v plánu našli a kroužkem označili orientační body znázorněné na jejich kartičkách a také místo svého bydliště a školu. Do plánu poté každý žák samostatně zaznamená také obvyklou trasu z domova do školy a červeným vykřičníkem označí místa, která považuje za nebezpečná. U dojíždějících žáků je možné místo domova za výchozí bod zvolit např. autobusové či vlakové nádraží.

Metodická poznámka: Žáci s LMP mohou v této fázi pracovat s kartičkami, které si vybrali při plnění předchozího úkolu. Zadání pro tyto žáky by mělo vycházet z minimální doporučené úrovně pro úpravu očekávaných výstupů a týkat se buď orientace v okolí školy nebo bydliště, či cesty do školy. Učitel tedy může např. požádat žáky, aby kartičky umístili mezi kartičky s nápisy „domov“ a „škola“ v pořadí, v jakém kolem nich při cestě z domova do školy procházejí, a mezi ně vložili směrové kartičky (jdu rovně, zahybám doprava, zahybám doleva), či aby kolem nápisu škola rozmístili vybrané kartičky a pomocí směrových kartiček označili a slovně popsali, jak se k budovám či místům na nich znázorněných dostanou (od školy půjdu rovně, u kostela zahnu doprava apod.). Na závěr by žáci měli umístit kartičku s červeným vykřičníkem na místo, které považují za nejvíce nebezpečné. Vzhledem k tomu, že ostatní žáci pracují v této fázi vyučovací hodiny samostatně, má učitel dostatek prostoru pro individuální práci se žáky, kteří jeho pomoc potřebují.

IV. Nebezpečná místa

Forma: práce ve dvojicích

Časová dotace: 7 minut

Pomůcky: plány obce s vyznačenými cestami do školy a nebezpečnými místy, schémata vytvořená žáky s potřebou podpůrných opatření

Učitel vyzve žáky, aby se rozdělili do dvojic tak, že vyhledají někoho, kdo má ve svém plánu obce či schématu červený vykřičník umístěný na stejném místě jako oni. Během pěti minut by si ve dvojici měli vzájemně sdělit, proč považují toto místo za nebezpečné, a společně přemýšlet o tom, jak se mohou před hrozícím nebezpečím chránit.

Metodická poznámka: V závěrečné fázi vyučovací hodiny pracují žáci s LMP společně s ostatními žáky. Označení nebezpečných míst na trase z domova do školy sice není v minimální doporučené úrovni pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření pro tento tematický okruh explicitně požadováno, z hlediska zajištění bezpečnosti se však jedná o naprosto zásadní dovednost, jejímuž rozvíjení by učitel i u těchto žáků měl věnovat náležitou pozornost.

V. Závěrečné shrnutí

Forma: samostatná práce (domácí úkol)

Časová dotace: 3 minuty

Pomůcky: žádné

Učitel na závěr vyučovací hodiny shrne zásadní poznatky týkající se plánu obce a orientace v něm a zadá žákům úkol, aby do příští hodiny písemně formulovali odpověď na následující otázky:

1. Jaké nebezpečí jim na místě, o kterém diskutovali se spolužákem, hrozí?
2. Jak se mohou před tímto nebezpečím chránit?

Metodická poznámka: Během závěrečného shrnutí je vhodné vrátit se také k práci žáků týkající se orientačních bodů na trase z domova do školy, a zmínit fakt, že v plánech a mapách se takové způsoby schematického zobrazení běžně používají (mapové značky).